NUM XIII.

w SOBOTĘ DNIA 11. *MARCA ROKU* 1786.

Z Wilna dnia 11. *Marca.*

W przeſzły czwartek doſzła tu pewna i dokładna wiadomość o zdarzonym na dniu 27. przeſzłego Mieſiąca trzęſieniu Ziemi w *Krakowie* i okolicach jego, które z ſamegoż *Krakowa* w ten ſpoſob jeſt opiſane:

Excerpt z Liſtu JX. Oſſowſkiego Kuſtoſza Krakowſkiego dnia 28. *Lutego* 1786. *z Krakowa piſanego.*

" Dzień wczorayſzy 27. Lutego „ był ſmutny i chwała Bogu, że nie „ fatalny dla całego *Krakowa*, i „ wſzyſtkich przedmieściów jego, o „ godzinie 4. z rana zatrząſnął Pan „ Wszechmocny Wielkim Ołtarzam „ naſzym Katedralnym, całym Ko„ściołem. Zamkiem, Seminarium, „ całym Miaſtem *Krakowem* Stra„domiem, Kazimierzem, i Z[illegible]w„ſkim miaſtem, przecieſz miłoſier„dzie Boſkie, że wſzędzie bez ſzko„dy, kamienice zdały ſię kołyſać, „ ja ſam ſpiący rzucony z łóżkiem „ na izbę i w tym ſamym momen„cie wſtecz na ſcianę, porwałem

„ się, słyszałem drzenie Okien, szum „ po Ulicy niezmierny, ale tylko „ momentalnie ciągły jedną linią od „ wschodu na zachód, Kleryk Włodarski spiewający Psałterz o tey „ godzinie, uciekł ze Stallum, Examinowany zaznał, że Ołtarz wielki, Stalla, i wiązania dachu nad „ sklepieniem Kościelnym trzask „ sprawowały. Uczuli to trzęsienie: całe Seminarium i Księża na „ Zamku mieszkający JX. Nominat „ Suffragan w domu swoim Trzębiński, Michałowski, Wybranowski, „ Wyczałkowski, Bodurkiewicz, w domach swoich. Karmelici S. Michała z całym Klasztorem, moja Kamienica i Państwa Okarskich Dominikański Rynek. Sławkowska ulica, Koszetów Kamienica, i inne; „ Seminarium. Stradomskie i całe „ miasto Zydowskie. Nawet przybyli Księża z Morawicy do Kanonika Bordurkiewicza wczoray na „ Obiad uczynili, relacyą że na wzor „ 22. Sierpnia uczuli wczoray o godzinie 4. z rana trzęsienie ziemi w „ Morawicy, na Tyńcu to samo o „ godzinie 4."

Excerpt z Listu J. X. Olechowskiego Sufragana, pod datą dnia 1. Marca z Krakowa.

„ Rzecz arcy pewna że 27. Lutego „ z rana po godzinie 4. zaraz w „ Krakowie, y okolicach było trzęsienie Ziemi z niezmiernym szumem krótko trwaiącym, jakoż „ y trzęsienie krótkie było, ale dosć „ mocy maiące, bo nawet śpiących „ wielu obudziło mało kto się znalazł tak twardo śpiący, żeby się „ dla kołysania łużka nieprzebudził. „ Zapewniaią tu wszystkich Stanow, stopniow, kondycyi ludzie „ którzy toż trzęsienie wyraźnie „ czuli. Toż samo potwierdzaią, „ przybywaiący do Krakowa z „ okolic bliskich, y Gallicyańskich, „ zgadzaiąc się na iednęż godzinę.

Excerpt listu z Głębowic pod dniem 27. o mil siedem od Krakowa, a o mile od Zatora,

„ Z rana blisko piątey godziny dało „ się nam czuć trzęsienie Ziemi, to „ było mocnieysze iak dawnieysze, „ trzęsienie, było znagła chałup, „ drzwi, y okien drżenie, y gwałtowny szelest na kształt grzmotu „ i w domach łóżka, stoły, y „ stoliki drżały y ruszały się, to „ trzęsienie ziemi było krótkie, „ znakow szkody poczynionych „ wielkich niemasz tylko rysy na„ le w murach; piece iednak wszystkie dymić zaczęły. Wszyscy „ tu w wielkiey zostaią bojaźni, „ aby większe nienastąpiło „

Z Hamburga dnia 17. Lutego

Podług ścisłego obrachowania naynowszych *Statystycznych Kraiopisarzow*, ma *Rossya* w *Europie* 74,686. mil kwadratowych; 20. y pół Milliona obywatelow; 360.000 woyska; 30. do 40. okrętów szeregowych; 180. innych statkow; dochodow 40,000,000. *Rublow;* y 274. obywatelow na każdą kwadratową milę.

Austrya: 10,400 mil kwadratowych; 21,000,000. obywatelow; 278,000. woyska; dochodow 60,000,000. *Talarow;* y

2.019. obywatelow na każdą kwadratową milę.

Francya: 10.000 mil kwadr:; 25,000,000 obywatelow; 288. tysięcy woyska; 72. okrętów szeręgowych; 256 statkow; dochodów 617,000,000. *Liwrow*; 2,500. obywatelow na każdą kwadratową milę; 629½ *Milliona* wydatków; 3,400. millionow długu.

Hiszpania: 9,277 mil kwadr:; 10,000,000 obywatelow; 100. tysięcy woyska; 40. do 50 okrętow szeręgowych; 150. statkow; dochodów 100,000,000 *Piastrow*, rachuiąc przychod z *Azyi* y *Ameryki*; y 1,078. obywatelow na każdą kwadratową milę.

Portugalia: 1,711. mil kwadr:; 1,800,000 obywatelow; 30,000 woyska, 10. okrętow szeręgowych; dochodow 15,000,000. *Talarow*; y 1,052. obywatelow na każdą kwadratową milę.

Neapol y *Sycylia*: 1,850. mil kwadr:; 6,000,000 obywatelow; 32,000. woyska; 20. woiennych okrętow; dochodow 12,000,000.; y 3,243 obywatelow na każdą kwadratową milę.

Sardynia: 1,250. mil kwadr:; 3,119,240 obywatelow: 20,000 woyska; 30. woiennych okrętów; dochodow 5,000,000. *Talarow*; y 953. obywatelow na każdą kwadratową milę.

Szwaycary; 956. mil kwadr:; 1,840,000 obywatelow; 100. tysięcy woyska w potrzebie; 1.952. obywatelow na każdą kwadratową milę.

Wenecya: 625. mil kwadr:; 2,104,000. obywatelow; 9,000. woyska; 14. okrętów szeręgowych; 64. statki; dochodow 8,000,000.; 3,369 obywatelow na każdą kwadratową milę.

Holandya: 625 mil kwadr:; 2 758,632. obywatelow; 40,000 woyska; 40. woiennych okrętow; dochodu 21,700,000. *Talarow* bitych; 4,400 obywatelow na każdą kwadratową milę.

W. Brytania y *Irlandya*: 6,179 mil kwadr:; 12,001,500. obywatelow; 50,000. woyska; 110 okrętow szerągowych; 264. statków; dochodow 100,000,000. *Talarow*; 2,942. obywatelow na każdą milę kwadratową; 1,596. millionow *Talarow* długu.

Dania: 11,676. mil kwadr:; 2,200,000 obywatelow; 75,000. woyska; 31. woiennych okrętow; dochodow 6 do 7,000,000. *Talarow*; 188. obywatelow na każdą milę kwadratową.

Szweaya: 12,967. mil kwadr: 2,861,000. obywatelow; 47,373.

woyſka; 26. okrętow ſzeręgowych, y 14 fregat; dochodów 11,000,000. *Talarow;* 221. obywatelow na każdą kwadratową milę.

Prußy: 4,130. mil kwadr: ; 6,000,000. obywatelow; 192,377 woyſka; dochodow 21,000,000. *Talarow;* y 1,453. obywatelów na każdą kwadratową milę

Polſka: 10,000. mil kwadr: 9,000,000. obywatelow; 15,000. woyſka; dochodow 25. i pół Milliona *Polſkich Złotych,* rachując i den Złoty po 4 *Grosze Srebrne;* 859. obywatelow na każdą kwadratową milę.

Turcya Europeyſka: 11,410 mil kwadr: 7,000,000. obywatelow; 105,000. Kawaleryi; 45,000. Jnfanteryi; w potrzebie 500,000. woyſka; 10. okrętow ſzeręgowych; dochodow 20,000,000. *Piaſtrow;* 613 obywatelow na każdą kwadratową milę.

Z Wiednia dnia 12. Lutego
Ceſarz Jmć, umyśliwſzy znieść dawne Prawa Pierworodnych, czyli Prymogenitury, przykazał Stanom, ażeby układali ſpoſob, podług którego, dziedziczne Sukceſſye po zmarłych Rodzicach, mogły ſię rownie dzielić między dziećmi.

Tenże ſam Hrabia *D....* u ktorego drugi Hrabia dawniey wygrał w karty Summę znaczną, zuowu teraz przegrał *Złotych Kryn:* 18. tyſięcy. Dowiedziawſzy ſię o tym Ceſarz Jmć, nietylko tak wielkiego marnotrawcę ſurowie upomniał, ale y od Adminiſtracyi Dobr iego oddalił.

Ceſarz Jmć odwiedzaiąc często Kancellaryą *Węgierſką,* bawi ſię tam czaſem od godziny 9 ranney, aż do w pół do piątey po południu. Chce albowiem ten Monarcha, profituiąc z teraźnieyſzey (acz niewiemy iak długiey) ſpokoyności w *Europie*, wydoſkonalić obſzerne y żyżne Króleſtwo *Węgierſkie;* iakoż na iedney Seſſyi oznaymił ſwą wolę, iż trzeba koniecznie otworzyć lądem y wodą w tym Króleſtwie kommunikacyą, tak między iego wnętrznemi Prowincyami, iako y z graniczącemi kraiami, ani ſię potrzeba odrażać od roboty, żadnemi choćby naywiękſzemi wydatkami, bo ztąd wyniknie wielki pożytek publiczny y powſzechny.

Z Wilna dnia 11. Marca
Trybunał Głowny W. X. Litt: pod Laſką JP. *Chmary* Woiewody Minſkiego z nad zwyczayną ſądzi ſię pilnością, gdy i w dni Zapuſtne ranne w ſwoich godzinach odbywane były Seſſyie.

NUM XIII.

SUPLEMENT

DO GAZET WILEŃSKICH

w SOBOTĘ DNIA 11. MARCA ROKU 1786

Z Kingstond dnia 15. Paźd: *Francya* port wyſpy *Tobago*, ogłoſiła wolnym portem, zamyſłem uſzkodzenia handlowi wyſpy *Grenady*, a oſobliwie dla przygnębienia handlu do oſad *Hiſzpańſkich* przy *Golfie Mexykańſkim* y do wyſpy *Trinidada*. Także ogłoſiła wolnym Portem wyſpę *Martynikę*, dla przytłumienia handlu wyſpy *Dominiki*.

Hrabia *de Luſi* Miniſter Króla Jmci *Pruſkiego* w tych dniach rozmaite miewał konferencye z Sekretarzem Stanu Lordem *Camarthen*, po których Rada była zebrana, y iey *reſultatum* było mu komunikowane. Twierdzą tu, że *Niemiecka* Konfederacya barzo ſię będzie wzmagać. Słychać też, że ſię układa między Dworami *Wiedeńſkim* y *Peterzburſkim* nowa ugoda, dla popierania tego, co Ceſarz Jmć zamyśla przywieść do exekucyi. Niektóre doſzłe liſty od naſzego w *Paryżu* Miniſtra, maią zawierać w ſobie niektóre zamyſły *Werſalſkiego*. Inni twierdzą, że Hrabia *de Luſi* podał ſkrypt Sekretarzowi Stanu, który ſię ściąga, do ſporów w *Holandyi*, z zapytaniem, czy chce *Anglia* do nich ſię mieſzać.

Z Londynu dnia 31. Stycznia Sobotnia Dworſka Gazeta donoſi, że Parlament *Jrlandzki* dnia 19. tego mieſiąca w *Dublinie* zoſtał zgromadzony.

Taż ſama Gazeta mówi, że Poſeł *Trypolitańſki Haiy Abrahaman Aga* dnia 27. tego mieſiąca miał u Króla Jmci Audy-

encyą, pod czas którey oddał swe Listy Kredencyalne. Przyprowadził on z sobą na prezent dla Króla Jmci, *Arabskiego* konia z bogatym siodłem, maiącym przy sobie szczerozłote strzemiona. Po skończoney tey Audyencyi, Król Jmć poszedł do ogrodu, na tyłach Pałacu *de St: James* bądącego, dla widzenia owego konia.

Ta nowina była za prędka, że Traktat handlowny między *Rossyą* y nami aktualnie został zawarty. Czynności w tey mierze ieszcze nie są zakończone.

Ostindyiska kompania naięła 5. nowych okrętow, które tey wiosny wyidą do *Chin* dla sprowadzenia herbaty.

Z Wersalu dnia 1. *Lutego* Baronowa *de Stael de Holstein* Małżonka Barona tegoż imienia y Extraordynaryinego *Szweckiego* Ministra, na dniu wczorayszym była prezentowana Królewstwu Jchmościom y całey Królewskiey Familii. Potym dany był dla niey obiad na 80. osob, u pierwszego Marszałka Dworu Królowey Jeymci, Margraffa *de Talaru*, u którego czyniła honory Xiężna *de Chimay Dame d'honneur* Królowey Jeymci. Wieczorem dawany był dla niey u Dworu Bal.

Co się tycze buntu w *Ceylanie* podnieśionego przez Pułk *de Luxemburg*, żadne dalsze ztąd nie wynikły złe skutki. Zabrakło mu było żywności, Komendant dopominał się iey u Gubernatora, który twierdził, iż iey niema. Stanął był zatym Pułk do broni, y na nowo domagał się żywności. Gdy Gubernator iey im udzielił, cała rzecz znowu ucichła.

Z Londynu dnia 3. *Lutego* Hrabia *de Lusi* Poseł *Pruski*, kilka miał konferencyi z naszemi Ministrami; którym miał oznaymić, że iego Monarcha, chce utrzymać Xiążęcia *Stadhudera Holederskiego* przy swych wszystkich Przywileiach y Prerogatywach; a zatym chce też wiedzieć, czy Anglia bedzie wpływała do tego interesu. O odpowiedzi naszych Ministrow nic nie słychać. Tym czasem po nadeszłych z *Holandyi* listach (pewnie w tym samym o Xiążęciu *Stadhuderze* interesie) była Rada przed samym Królem Jmcią; y tegoż dnia, Baron *Lynden*, Minister *Holenderski*, miał kon-

ferencyą z naſzym Sekretarzem Stanu.

Liſty *Hannowerſkie*, ſą barzo intereſuiące. Czytamy w nich, że Ceſarz Jmć, iako Głowa *Jmperii*, trwa w ſwym przedſięwzięciu, chcąc (za zezwoleniem Xiążęcia *Bipontſkiego*) tak uregulować interes *Bawarſki*, iż nie naruſzy Praw innych Xiążąt.

Między małą liczbą wyratowanych z rozbitego niedawno Okrętu ludzi, znayduie ſię ieden Maytek, nazwiſkiem *Woodgate*, o którego rzadkiey między ludźmi cnocie, godzi ſię wspomnieć. Gdy iuż okręt ſzedł na dno, wziął ten Maytek od tonącego Officera pudełko, pierścieniami brylantowemi napełnione; Officer utonoł, a on ſzczęśliwie wyratowawſzy ſię, poſzedł do naybliżſzego krewnego tegoż Officera, y oddał mu wiernie owo z brylantami pudełko.

Z Londynu dnia 3. Lutego

Xiężniczka *Elżbieta* iuż do zupełnego przywrocona zoſtała zdrowia.

Tu rezyduiący *Amerykańſki* Miniſter JPan *Adams*, miał żądać od naſzego Rządu, ażeby okrętom *Amerykańſkim* idącym *Morzem Srzodziemnym*, wolno było pod banderą *Angielſką* do Portu *Gibraltaru* zawiiać y ztamtąd brać *Angielſkie* paſzporty, dla beſpieczeńſtwa od *Algierſkich* morſkich rozboynikow. Takowa mu dana była odpowiedź, iż na to iego żądanie będzie zezwolono, ieżeli pewne z ſtrony *Amerykanow* będą przyięte kondycye, proponowane od *Anglii*, y ieżeli ſię oni podeymą przy weyściu do Portu, płacić pewny włożony na okręty podatek.

Z Londynu dnia 3. Lutego

Mowią, że J. Pan *Haſtings* zoſtanie nominowany *Parem Angielſkim*, pod imeniem *Lorda Haſtings*.

Z Paryża dnia 4. Lutego

Po odprawionych Jnterrogatoryach Xiążęcia Kardynała *de Rohan*, w pietnaſtu dniach rzeczby ſię cała zakończyła; ale z przyczyny *Kontumacyi* Pana *de la Motte*, wyciąga Prawo dni ſześćdzieſiąt.

Ieſzcze ta ſprawa Xiążęcia Kardynała niezakończyła ſię, alić druga przeciwko niemu odkryła ſię (tegoż gatunku iak y pierwſza) y iuż ieſt z Sądu nazwanego *le Chatelet* do Parlamentu wprowadzona. Dziś

znowu ma ten Xiąże odpowiadać na nowe w teyże drugiey sprawie Interrogatorya, a to na te rzeczy, o których nigdy nie wiedział ani słyszał. Kawaler *de Lage*, niegdy *Garde du Corps* Brata Królewskiego Hrabi *d'Artois*, pod pretextem ożenienia się z iedną młodą panienką (nad którą Xiąże Kardynał opiekował się y był prawie na mieyscu oyca) nabrał na kredyt od kupców w diamentach y innych towarach na 60. tysięcy *Liwr:*, a to przez namówione osoby, które dały kupcom kartę, ręką niby Kardynalską podpisaną. Ta karta, była złożona w ręku pewney osoby: ale ta osoba, teraz się zapiera, że tey karty nigdy niebrała. Pomienieni kupcy dochodząc swey straty, wprowadzili tę filutowską sprawę do Parlamentu.

Z Paryża dnia 6. *Lutego* Kardynał *de Rohan*, na żadne *Interrogatoria* nieodpowiadał Panu *Titon* Examinatorowi, aż póki iego Protestacya (o którey dawniey pisaliśmy) niebyła przyięta y przed *Interrogatoryami* zapisana. Musiał na to *Titon* po długich trudnościach zezwolić, bo Xiąże Kardynał oświadczył się, że inaczey ani słowa na pytania nieodpowie, y że będzie czyniony proces, iak przeciwko niememu dobrowolnie. Wychodząc Pan *Titon* z *Bastylii*, zalecił imieniem Parlamentu tamecznemu Gubernatorowi, aby nikogo nie puszczał do Kardynała, iako pod Jnterrogatoryami zostaiącego: lecz Gubernator odpowiedział, iż niezna Ustaw Parlamentowych, ale idzie za rozkazami Króla, który dozwolił pewnym osobom bywać u Xiążęcia Kardynała, Wszakże Prokurator Parlamentowy, wyrobił potym ten zakaz przez Strażnika Pieczęci u Barona *de Breteuil*. Ze zaś ten zakaz, bez wyznaczenia czasu od Dworu przysłano, przeto Jnterrogatorya iużsię zakończyły, a do Xiążęcia Kardynała, żadnego od 15. iuż dni niepuszczaią.

Z Frankfurtu dnia 7. *Lutego* Kardynał *Migazzi* Arcybiskup *Wiedeński*, posłał *Oycu S.* swoie Rezygnacyine Akta względem Biskupstwa *de Waitzen* Papież odesłał ie Cesarzowi Jmci; który akceptował tę Rezygnacyą.